

Pārskats par sabiedrības iesaisti plānošanas procesā

CESVAINE 2017

Izstrādājusi Cesvaines novada dome

SATURS

Saturs	2
1. Sabiedrības iesaistes pasākumi.....	3
1.1. Sabiedrības mērķgrupas	3
1.2. Sabiedrības līdzdalības pasākumi	4
1.3. Iesniegtie ierosinājumi	5
2. Iedzīvotāju aptaujas rezultāti.....	6
3. Uzņēmēju aptaujas rezultāti	18

1. SABIEDRĪBAS IESAISTES PASĀKUMI

1.1. Sabiedrības mērķgrupas

Viedokļu uzklaušanās attīstības programmas izstrādes kontekstā var izdalīt sabiedrības mērķgrupas:

- novada iedzīvotāji;
- pašvaldības darbinieki un deputāti;
- uzņēmēji;
- komunālās saimniecības speciālisti;
- izglītība un kultūras darbinieki;
- sociālā sektora darbinieki;
- nevalstiskā sektora dalībnieki.

Katrai no šīm mērķgrupām raksturīga specifiska kompetence, iespējama dažādu problēmu un prioritāšu atšķirīga izpratne un tām visām ir noteikta loma novada dzīvē. Tiešā veidā mērķgrupas tika uzrunātas attīstības programmas izstrādes laikā, kur to dalībnieki izteica viedokļus par savas jomas problemātiku un tās risināšanas iespējām.

Pašvaldības darbinieku grupu veido novada speciālisti, deputāti, domes priekšsēdētājs, izpilddirektors.

Uzņēmēji darba grupās bija pārstāvēti ļoti nelielā skaitā. Apzinoties, ka uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi un arī daudzas infrastruktūras sakārtošanas lietas nevar notikt bez viņu līdzdalības un izteiktais viedoklis var būt ļoti liels atbalsts gan domes speciālistiem, gan pieaicinātajiem ekspertiem. Uzņēmēju vidū tika veikta aptauja, kas tika izveidota ar *Google Diska* piedāvātajiem rīkiem. Anketa tika nosūtīta uzņēmējiem, kā arī to bija iespējams saņemt un aizpildīt Cesvaines novada domes Klientu apkalpošanas centrā, Cesvaines un Kraukļu bibliotēkās.

Komunālās saimniecības speciālisti pieder pie Pašvaldības darbinieku mērķgrupas, taču ņemot vērā ļoti lielo īpatsvaru, ko kopējo risinājumu vidū ieņem tieši šī joma un apstākļi, ka tie lielākoties ir pasākumi ar lielām izmaksām, viņu viedoklis ir nozīmīgs tālāku lēmumu pieņemšanā.

Izglītības un kultūras darbinieki pārstāvēja novada skolas, pirmsskolu iestādes, kultūras namu, bibliotēku. Šai mērķgrupai lielā mērā ir “atslēgas” viedoklis par attiecīgās sociālās infrastruktūras attīstību, jo viņi redz šīs sistēmas “no iekšpuses”, detalizēti pārzina iestāžu darbību, un saskaras ar visām problēmām, kas rodas šo iestāžu darbā. Izteiktie viedokļi raksturojās ar samērā lielu vienprātību attiecībā uz konkrēto iestāžu grupu problemātiku, iespējamiem attīstības ceļiem un risinājumiem.

Sociālā sektora darbinieki reprezentēja nozīmīgu viedokļu grupu darbam ar sociāli izslēgtajām un riska grupu personām.

Specifisku mērķgrupu veidoja novada iedzīvotāji kopumā. Šīs grupas viedokli izzinājām un arī saņēmām priekšlikumu par dažādiem novada dzīves aspektiem veicot iedzīvotāju aptauju. Izmantojot *Google Diska* piedāvātās iespējas, tika izveidota aptaujas anketa iedzīvotājiem. Tai bija sasaiste ar novada mājas lapu. Anketas papīra formātā tika izvietotas Cesvaines novada domes Klientu apkalpošanas centrā, Cesvaines un Kraukļu bibliotēkās. Kopā anketas bija aizpildījuši 59 respondenti jeb 2,8 %. Iegūto atbilžu skaits vairumā rādītāju ir pietiekams, lai informāciju un viedokļus varētu sadalīt pa teritoriālām, tematiskajām vai sociālām grupām gadījumos, kur tas nepieciešams.

1.2. Sabiedrības līdzdalības pasākumi

Pirmā tikšanās darba grupā notika 2017. gada 25. aprīlī, uzsākot Cesvaines novada attīstības programmas izstrādi. Uzaicinātie pārstāvji tika iepazīstināti ar integrētās plānošanas koncepciju, izstrādājamā darba sastāvdaļām un to saturu un darba grafiku. Tika apspriests attīstības programmas izstrādes plāns, sabiedrības līdzdalības plāns, tika identificēti interešu un viedokļu līderi, tika sagatavots sabiedrības līdzdalības paziņojums un tika izvērtētas sagatavotās anketas iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujai.

2017. gada 8. maijā tika Cesvaines novada mājaslapā www.cesvaine.lv tika ievietota sabiedrības līdzdalības aicinājums ar kritērijiem.

2017. gada 18. maijā Cesvaines novada laikrakstā “Cesvaines Ziņas” tika ievietota informācija par aptaujām un sabiedrības līdzdalības aicinājums ar kritērijiem.

2017. gada 19. maijā Cesvainē tika izlikta afiša par līdzdalības iespējām un nosūtīti e-pasti domes darbiniekiem, deputātiem un uzņēmējiem.

2017. gada 28. jūnijā Cesvainē notika darba grupas tikšanās. Tās laikā tika veidota kopēja “prāta vētra”, kurā tika ģenerētas idejas, kuras varētu atspoguļoties attīstības programmā. Seminārā piedalījās 8 dalībnieki, kuri pārstāvēja dažādas iepriekš minētās mērķa grupas.

2017. gada 6. septembrī Cesvainē notika darba grupas tikšanās. Tikšanās laikā tika izskatīta attīstības programmas projekta 1. redakcija. Seminārā piedalījās Vilnis Špats, Vēsma Nora, Uģis Fjodorovs, Rūta Putniņa, Līga Ozola, Andžejs Stepančuks.

2017. gada 28. septembra domes sēdē apstiprināta attīstības programmas 1. redakcija, Cesvaines novada mājaslapā www.cesvaine.lv un laikrakstā “Cesvaines Ziņas” tika publicēts paziņojums par attīstības programmas projekta publisko apspriešanu.

No 2017. gada 18. oktobra līdz 19. novembrim tika organizēta attīstības programmas projekta publiskā apspriešana. 2017. gada 8. novembrī notika publiskās apspriešanas sanāksme, kurā piedalījās 7 Cesvaines novada iedzīvotāji, uzņēmēji, dažādu nozaru un nevalstisko organizāciju pārstāvji. Tās laikā tika ziņots par sanāksmes mērķi, informēts par attīstības programmas izstrādi, sastāvu un aicināts iesniegt priekšlikumus attīstības programmas gala redakcijas izstrādei; informēts par attīstības programmas pašreizējās situācijas aprakstu un attīstības programmu (esošā situācija, programmas saturs, iepriekšējie

ieteikumi u.c.); izvērstā diskusija par attīstības programmu; informēts par tālāku attīstības programmas izstrādes procesu, priekšlikumu iesniegšanas termiņu.

1.3. Iesniegtie ierosinājumi

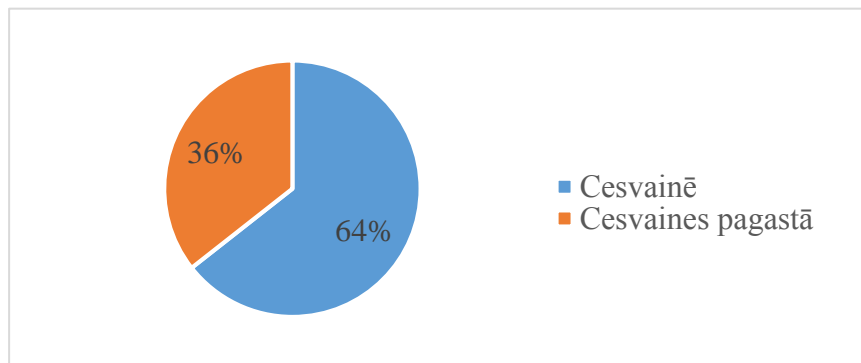
Sabiedriskās apspriešanas procesā attīstības programmas saturam tika saņemts viens iesniegums ar komentāriem un priekšlikumiem. Iesniegums saturēja precizējumus, kurus bija nepieciešams veikt attīstības programmā.

2. IEDZĪVOTĀJU APTAUJAS REZULTĀTI

Aptaujas anketu pēc Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrijas izstrādātā “Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī” dotā parauga sagatavoja, izplatīja un rezultātu apstrādi un analīzi veica Cesvaines novada domes teritorijas plānotāja.

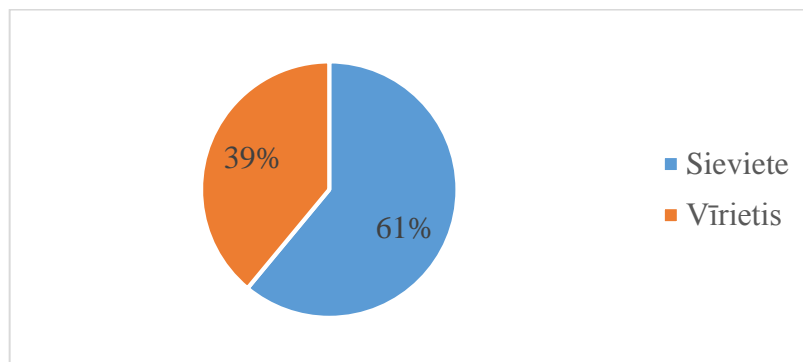
Anketas respondenti aizpildīja gan papīra formā, gan Cesvaines novada mājaslapā norādītajā tīmekļa vietnē. Kopā apstrādei bija derīgas 59 anketas, kas veido respondenti 2,18% novada iedzīvotāju. Ņemot vērā anketas apjomu un sarežģītību, tas ir labs rādītājs, kaut gan ne vienmēr ļauj veikt parādību statistiski ticamu sadalījumu pa galvenajām sociālajām grupām. Šim nolūkam būtu jāsavāc vismaz 150 – 200 derīgu anketu.

Lielākā daļa respondentu (64%) dzīvo Cesvaines pilsētā (sk. 2.1. att.). To varētu skaidrot ar to, ka pilsētā ir vairāk ērtību (centrālā apkure un ūdens padeve, kanalizācija u.c.), pakalpojumi ir pieejami nelielā attālumā.

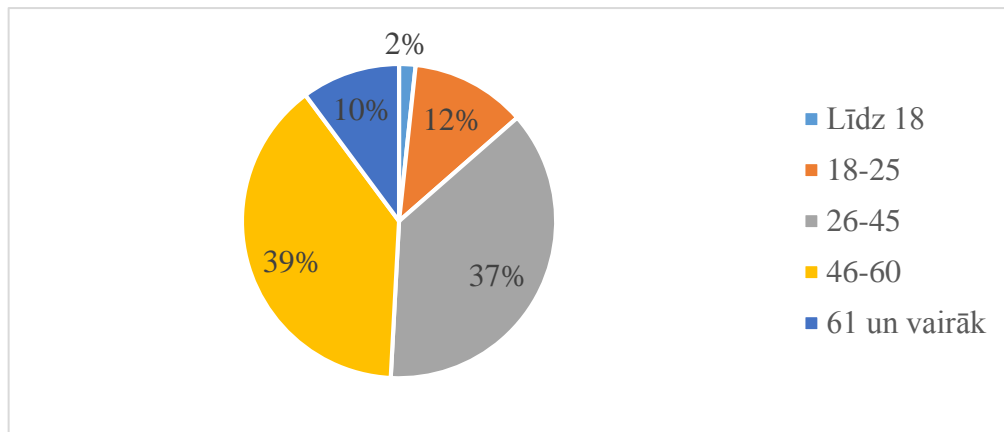
2.1.attēls. Respondentu sadalījums pēc dzīvesvietas

Lielākā daļa respondentu (61 %) bija sievietes (sk. 2.2. att.). Tā kā sieviešu skaits novadā ir lielāks, līdz ar to sievietes arī vairāk iz aizpildījušas aptaujas anketu.

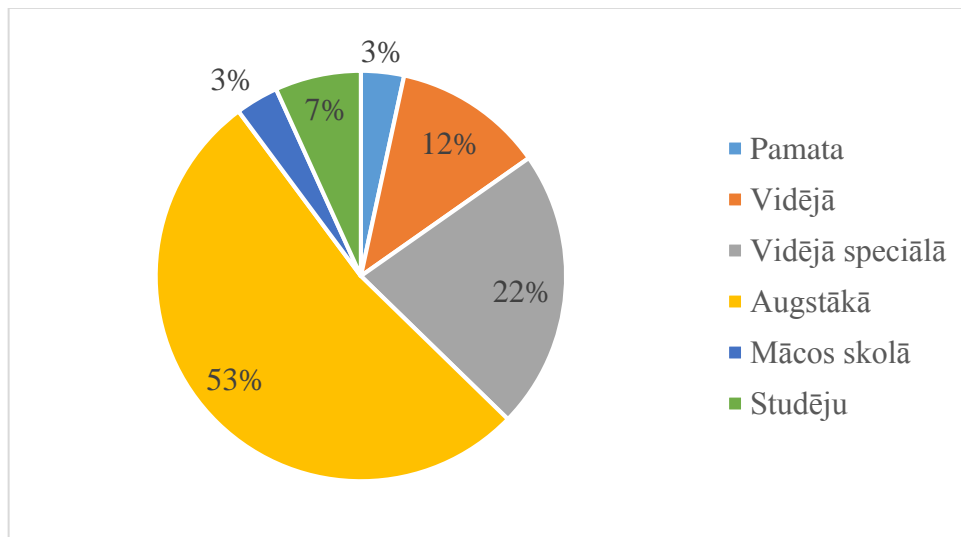
2.2.attēls. Respondentu sadalījums pēc dzimuma

Vērojot sadalījumu pa vecuma grupām, vislielāko aktivitāti izrādījuši Cesvaines novada iedzīvotāji vecuma grupās no 26 līdz 45 gadiem un no 46 līdz 60 gadiem (sk. 2.3. att.). Vismazākā aktivitāte vērojama bērnu un jauniešu vidū līdz 18 gadu vecumam. Tas varētu būt skaidrojams ar to, ka viņiem ir mazāka interese par valsts pārvaldes darbu.

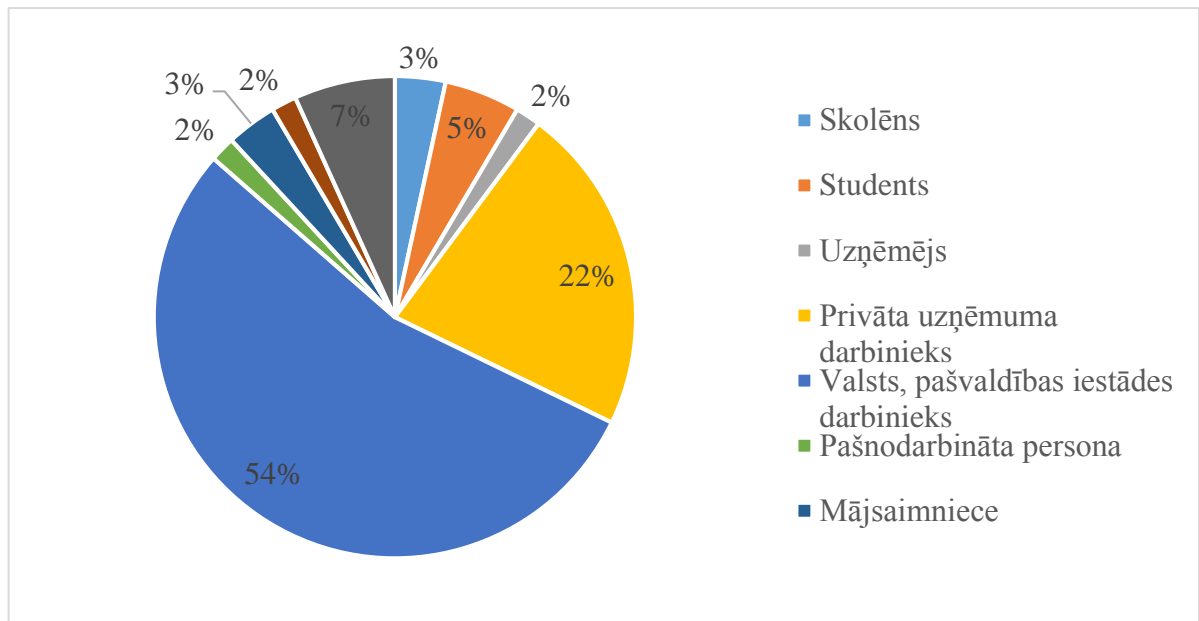
2.3.attēls. Respondentu sadalījums pēc vecuma grupas

Lielākā daļa respondentu ir ieguvuši augstāko izglītību (53 %) (sk. 2.4. att.). Daļai aptaujas dalībnieku ir vidējā speciālā izglītība. Iegūtie rezultāti liecina par to, ka Cesvaines novada iedzīvotāji ir labi izglītoti gan akadēmiski, gan praktiski, līdz ar to ir potenciāls novada un uzņēmējdarbības attīstībai.

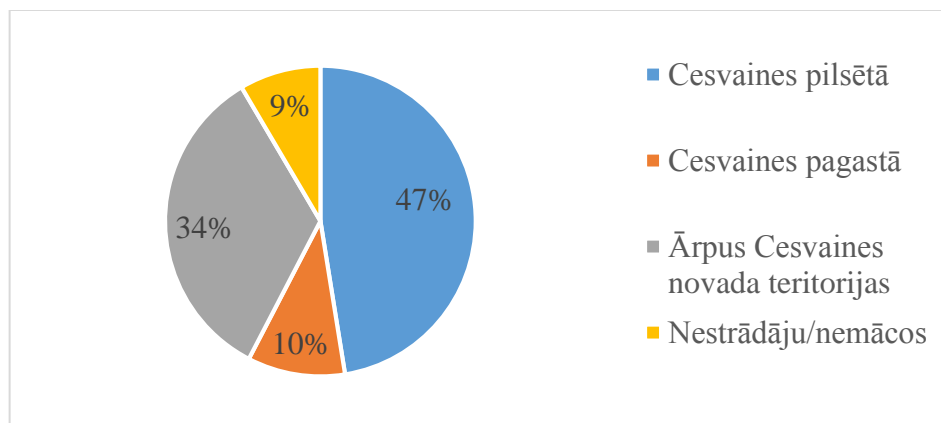
2.4.attēls. Respondentu sadalījums pēc iegūtā izglītības līmeņa

Lielākā daļa respondentu (54 %) ir nodarbināti valsts, pašvaldības iestādēs. 22 % aptaujas dalībnieku strādā privātā uzņēmumā (sk. 2.5. att.). Tā kā novads ir ļoti mazs, darba iespēju ir mazāk, nekā lielajos novados. Cesvainē lielāko darbavietu daļu veido tieši pašvaldības iestādes (dome, skola, bērnudārzs, sociālais dienests, kultūras nams u.c.).

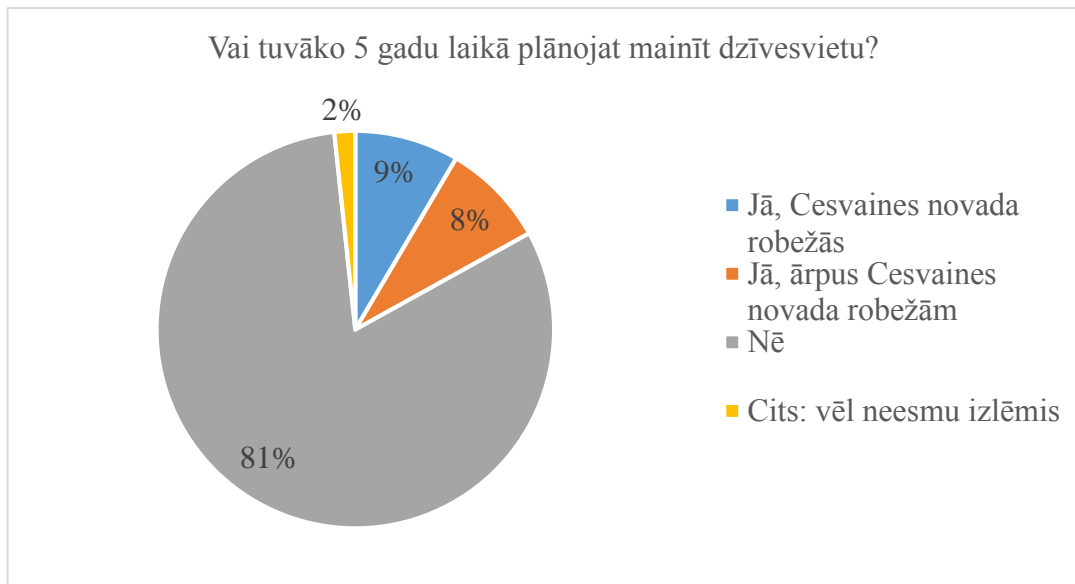
2.5.attēls. Respondentu sadalījums pēc nodarbošanās

Lielākā daļa aptaujāto cilvēku strādā Cesvaines novadā (Cesvaines pilsētā 47 % un Cesvaines pag. – 10%) (sk. 2.6. att.). Savu artavu nodarbinātības jomā dot arī lielo novadu – Madonas un Gulbenes - tuvums, jo samērā daudzi novada iedzīvotāji strādā ārpus Cesvaines novada. Kopumā strādājošs ir 91 % aptaujas dalībnieku, kas ir pozitīvs rādītājs.

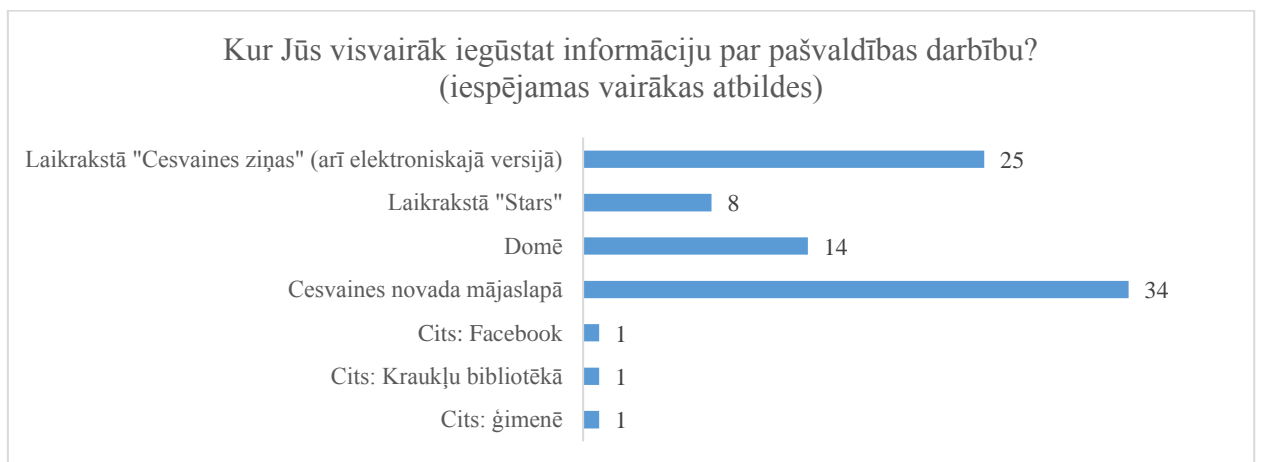
2.6.attēls. Respondentu sadalījums pēc darba/mācību vietas

Aptaujas rezultāti liecina par to, ka iedzīvotāji ir apmierināti ar dzīvi novadā un tuvāko piecu gadu laikā neplāno pārvākties 81 % aptaujāto iedzīvotāju (sk. 2.7. att.). Daži no respondentiem plāno pārvākties ārpus Cesvaines novada. Tas varētu būt saistīts ar mācībām pēc 9. vai 12. klases.

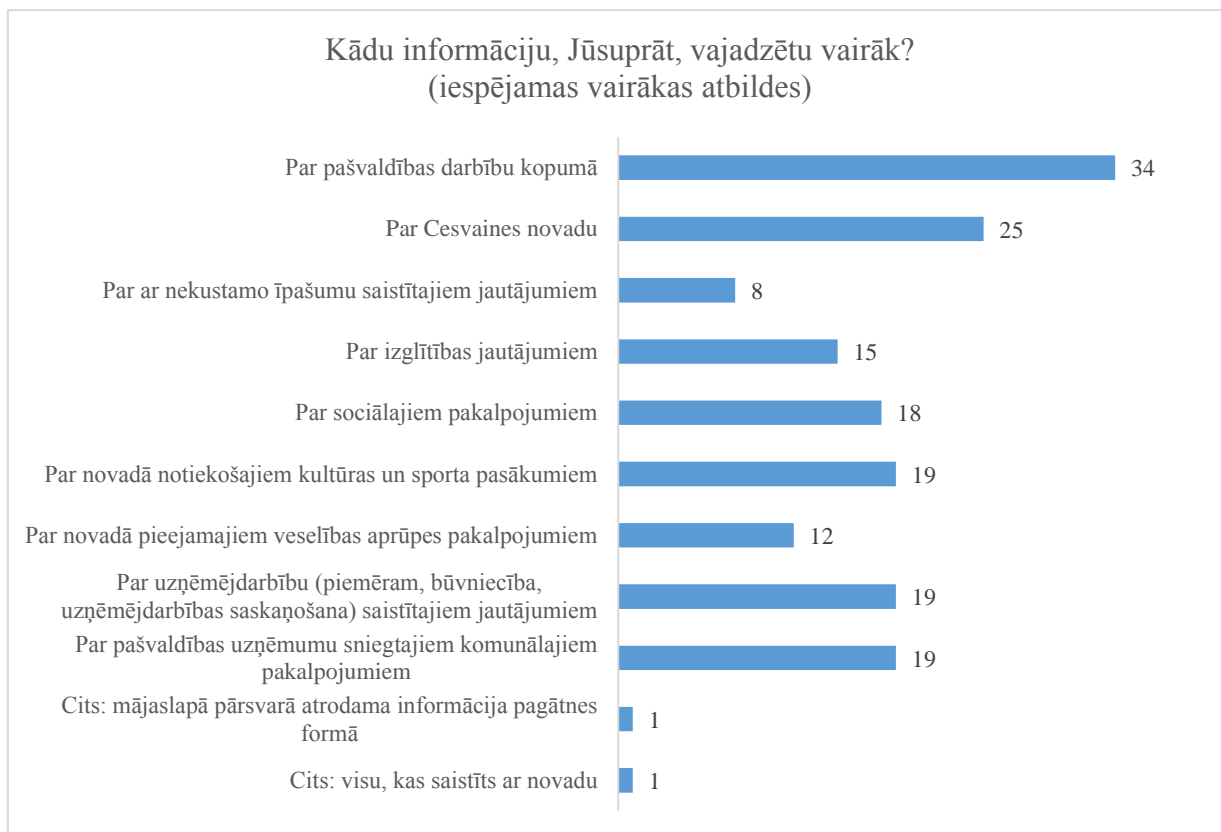
2.7.attēls. Respondentu viedoklis par pārcelšanos tuvāko 5 gadu laikā

Visvairāk informāciju par pašvaldības darbību Cesvaines novada iedzīvotāji iegūst Cesvaines novada mājaslapā www.cesvaine.lv, laikrakstā “Cesvaines Ziņas” un domē. Informācija tiek iegūta arī no reģionālā laikraksta “Stars”, sociālajiem tīkliem, bibliotēkām (sk. 2.8. att.).

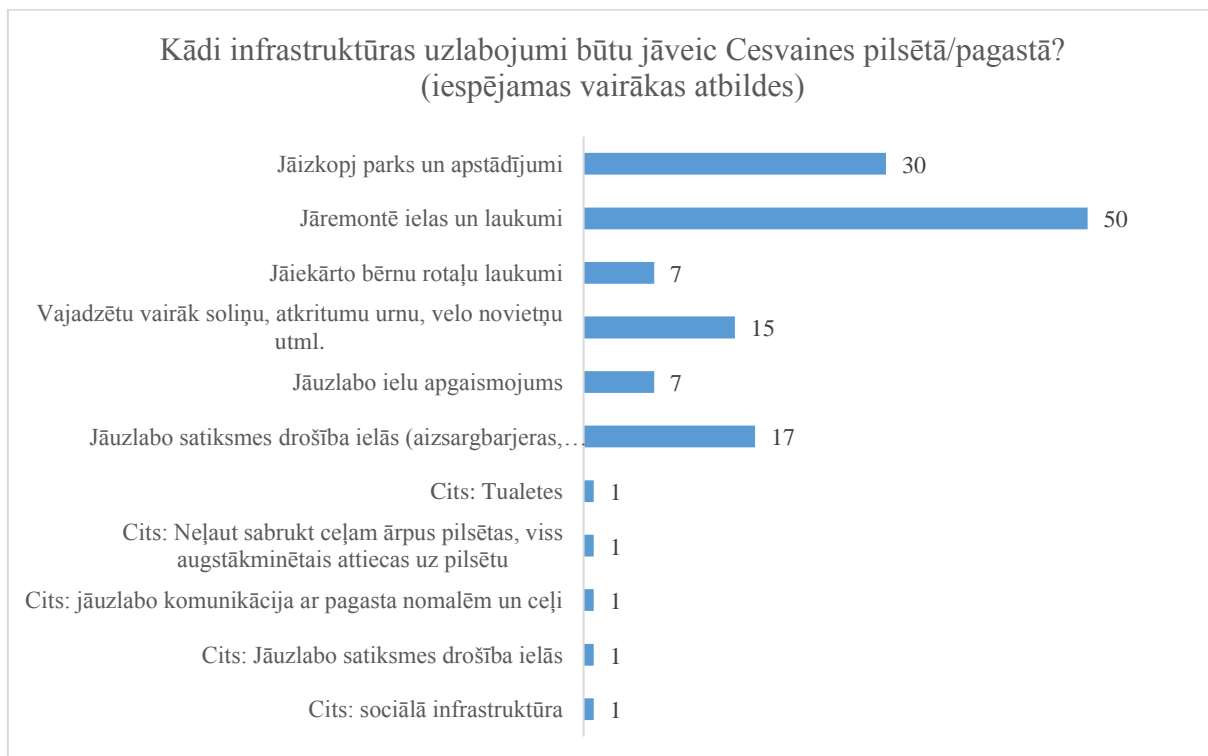
2.8.attēls. Informācijas par pašvaldības darbību iegūšanas vietas

Cesvaines novada iedzīvotāji vēlētos vairāk informācijas par pašvaldības darbību kopumā, par pašu Cesvaines novadu, par sociālajiem pakalpojumiem, par novadā notiekošajiem kultūras un sporta pasākumiem, par uzņēmējdarbību, par pašvaldības uzņēmumu sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem (sk. 2.9. att.).

2.9.attēls. Vēlamais informācijas saturs

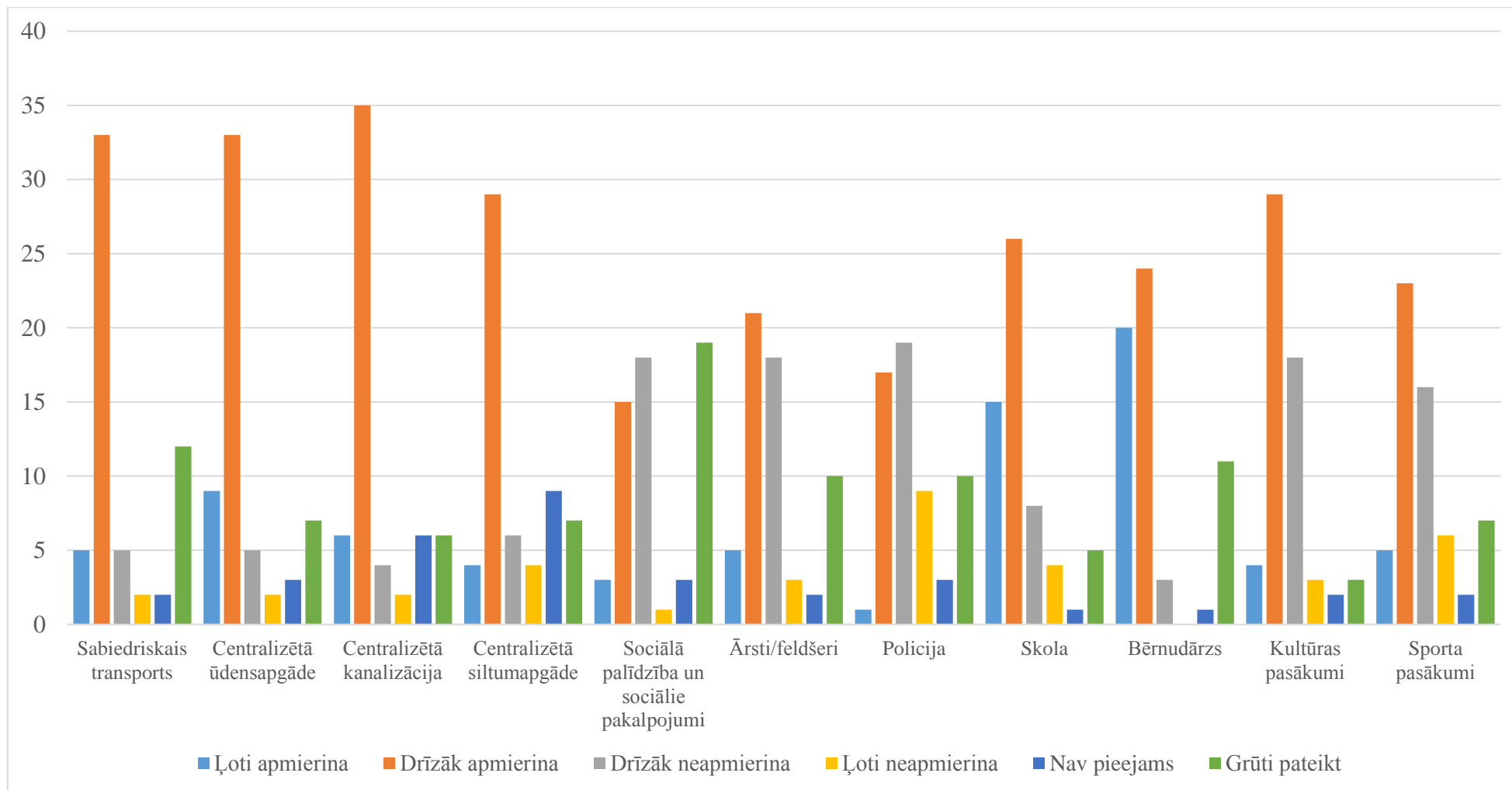
Cesvaines pilsētā/pagastā vislielākie infrastruktūras uzlabojumi būtu ielu un laukumu remonts, parka un apstādījumu kopšana, satiksmes drošības palielināšana ielās. Daži no respondentiem vēlētos sakoptāku vidi – vairāk soliņu, atkritumu urnu, velo novietņu u.c. (sk. 2.10. att.).

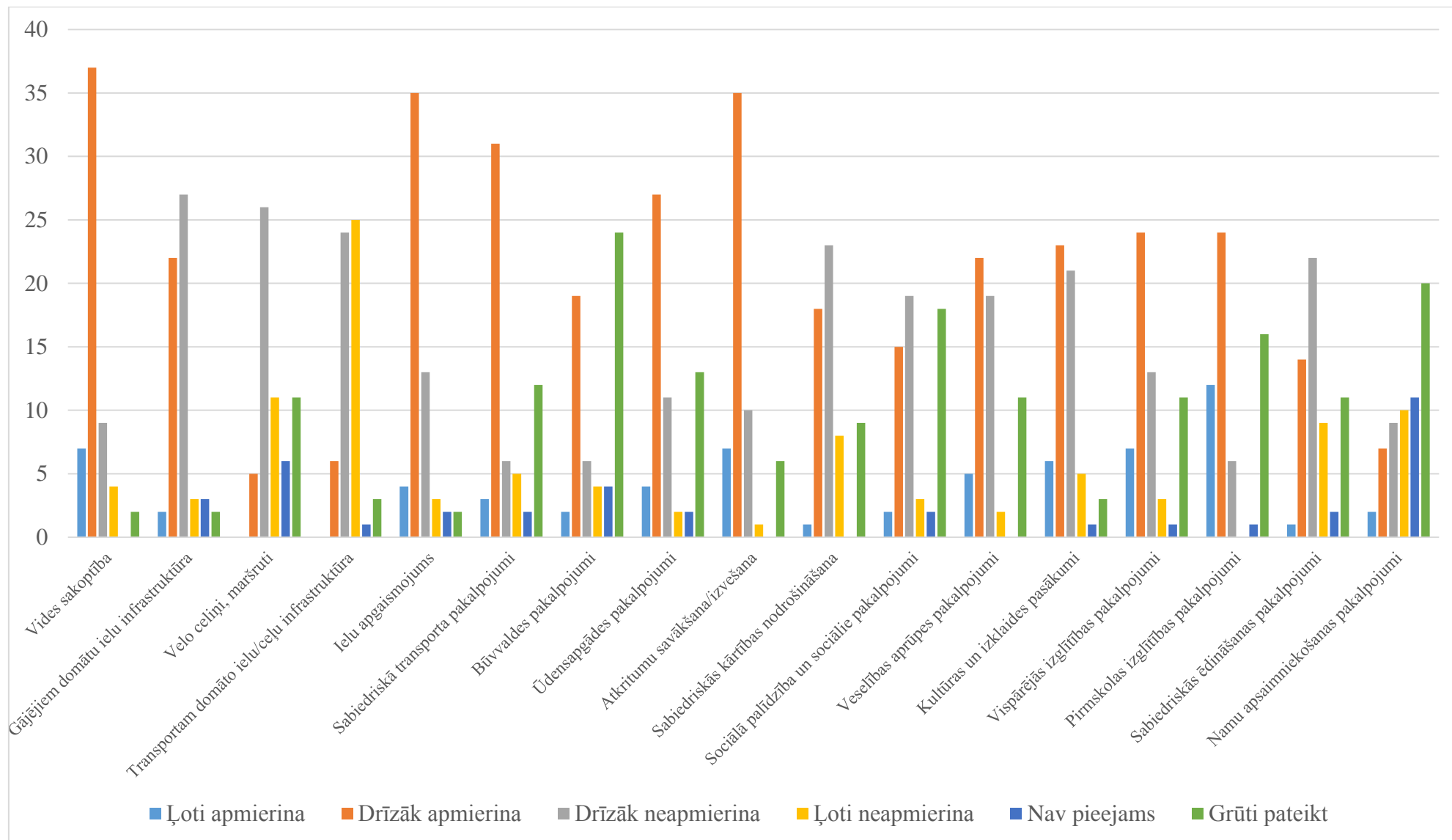
2.10.attēls. Nepieciešamākie Cesvaines pilsētas/pagasta infrastruktūras uzlabojumi

Iedzīvotājus drīzāk apmierina pārsvarā visu pakalpojumu un jomu pieejamība Cesvaines novadā. Cesvaines pilsētā/pagastā aptaujas dalībnieki ļoti apmierināti ir ar bērnudārza un skolas darbību. Iedzīvotājus ļoti neapmierina policijas pieejamība. Daļai respondentu nav pieejama centralizētā siltumapgāde un kanalizācija (sk. 2.11. att.).

Lielākā daļa pakalpojumu un jomu kvalitātes respondentus drīzāk apmierina (sk. 2.12. att.). Respondenti ir ļoti neapmierināti ar transportam domāto ielu/ceļu infrastruktūru. Ceļu kvalitāte ir liela problēma visā Latvijas teritorijā. Uzlabojumus varētu veikt arī namu apsaimniekošanas pakalpojumu jomā, sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu jomā, sabiedriskās kārtības nodrošināšanas jomā. Cilvēki labprāt izmantotu velo celiņus, to maršruti piesaistītu tūristus.

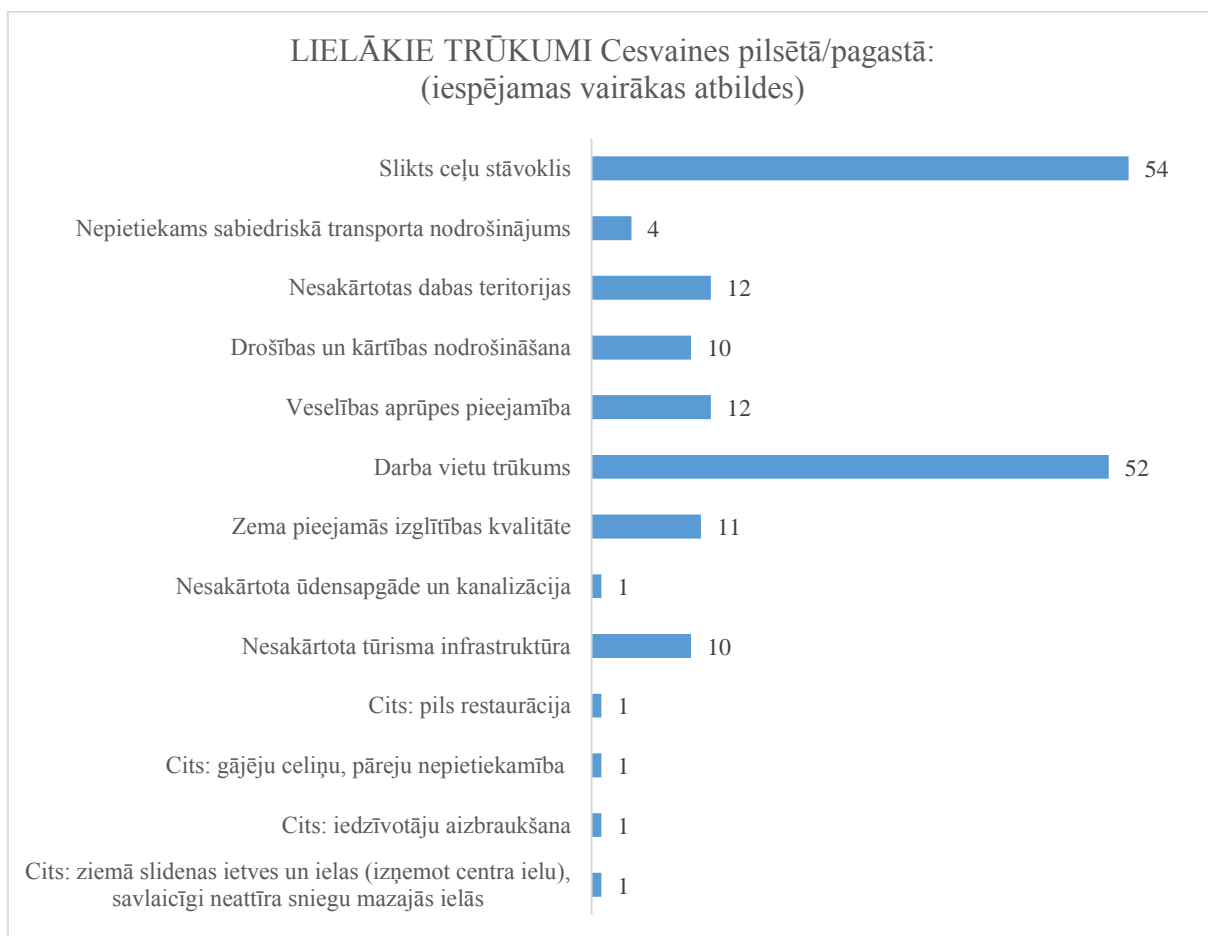

2.11.attēls. Pakalpojumu un jomu PIEEJAMĪBA Cesvaines pilsētā/pagastā

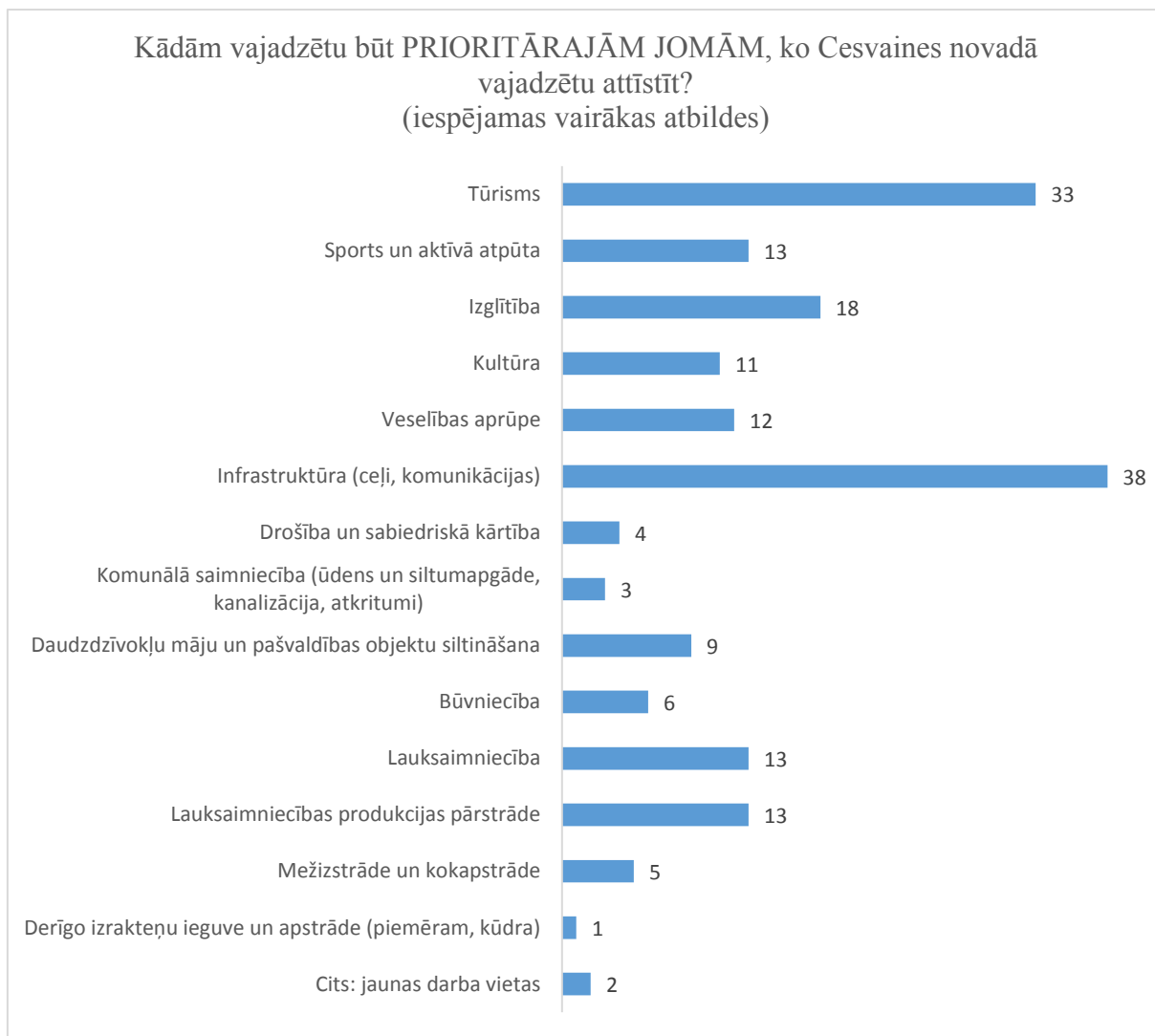
2.12.attēls. Pakalpojumu un jomu KVALITĀTE Cesvaines pilsētā/pagastā

Par lielākajiem trūkumiem Cesvaines novadā respondenti uzskata sliktu ceļu stāvokli un darba vietu trūkumu (sk. 2.13. att.). Varētu tikt uzlabotas dabas teritorijas, veselības aprūpe varētu būt pieejamāka.

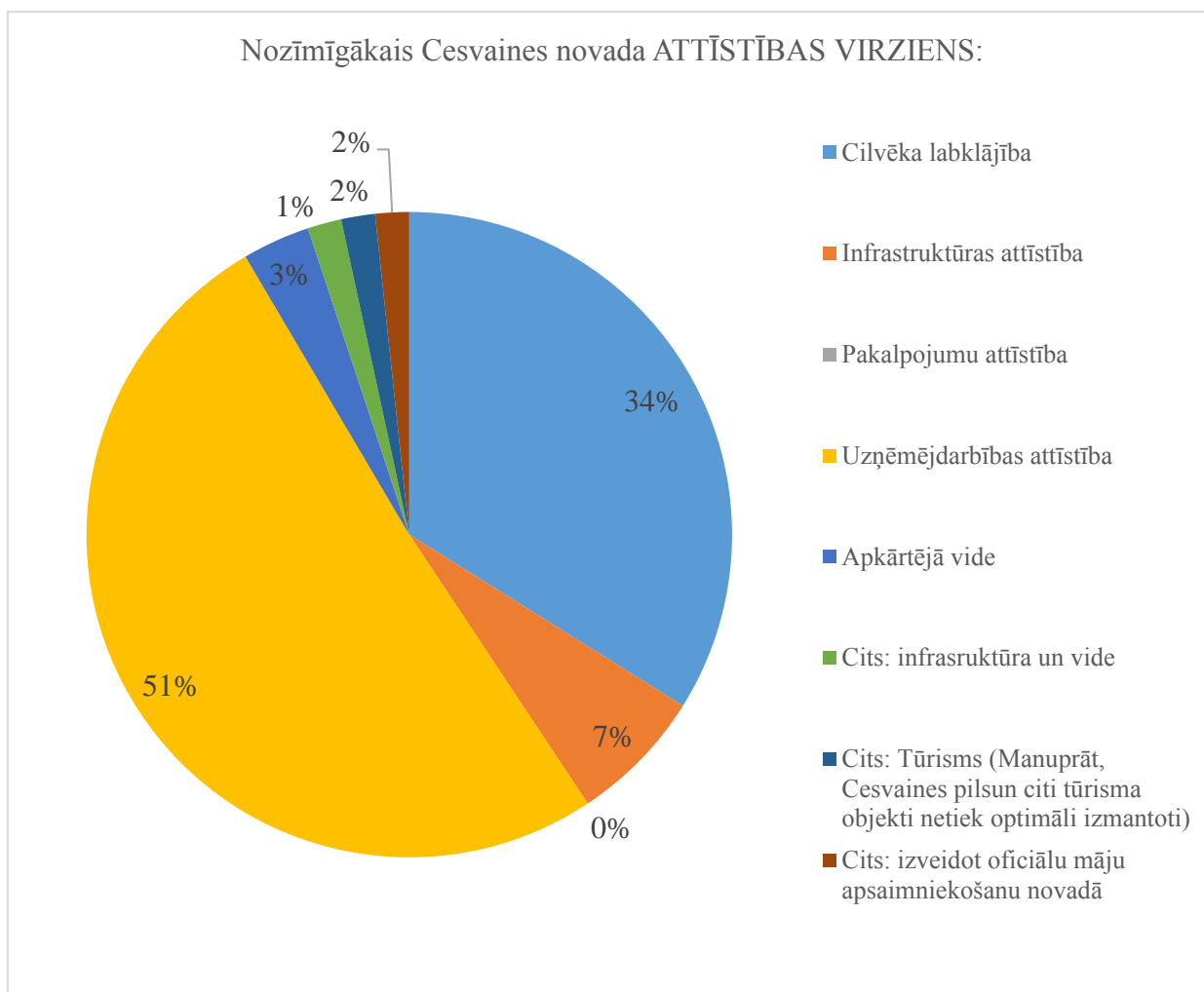
2.13.attēls. Lielākie trūkumi Cesvaines pilsētā/pagastā

Cesvaines novada prioritārās jomas, ko vajadzētu attīstīt novadā, ir infrastruktūra (ceļi un komunikācijas) un tūrisms. Šīs divas komponentes ļautu veiksmīgāk darboties uzņēmējdarbībai Cesvaines novadā. Svarīga joma, kurām nepieciešams pievērts pastiprinātu uzmanību, ir arī izglītība, sports un aktīvā atpūta, lauksaimniecība un lauksaimniecības produkcijas pārstrāde (sk. 2.14. att.).

2.14.attēls. Prioritārās jomas Cesvaines novadā, kuras vajadzētu attīstīt

Respondenti uzskata, ka nozīmīgākais Cesvaines novada attīstības virziens ir uzņēmējdarbības attīstība (51 %) (sk. 2.15. att.). Uzņēmējdarbības attīstība veicinās novada attīstību un pastāvēšanu, radīs jaunas darba vietas. Svarīga ir arī cilvēku labklājība (34 %), jo bez iedzīvotājiem novads nevarētu pastāvēt un mūsdienās, kad iedzīvotāju skaits valstī samazinās, ir ļoti svarīgi nodrošināt mazo novadu un lauku iedzīvotāju labklājību.

2.15.attēls. Nozīmīgākie Cesvaines novada attīstības virzieni

Cesvaines novada iedzīvotāju viedoklis par STEIDZAMĀKAJIEM DARBIEM vai PROBLĒMĀM, kas pašvaldībai būtu jārisina:

- Ielu un ceļu stāvokļa uzlabošana;
- Cesvaines pils jumta atjaunošana un Cesvaines pils jēgpilna apsaimniekošana, lai varētu daļēji atpelnīt investēto;
- Uzņēmējdarbības veicināšana un jaunu darba vietu radīšana;
- Jārealizē iesāktie projekti: pils, sporta halle, staļļu ēkas jumts;
- Jāizveido sociālā māja;
- Cesvaines internātpamatskolas liktenis un izglītības jomas sakārtošana un pilnveidošana;
- Jānodrošina iedzīvotāji ar brīvu pieeju grants un smilšu karjeriem;
- Jāuzlabo izglītības kvalitāte vidusskolā (pedagogu sastāva uzlabošana);
- Jāatrisina lietusūdeņu novades problēma;
- Jārisina jautājums par ūdens kvalitātes uzlabošanu ūdensapgādes tīklos;
- Jāsniedz atbalsts ģimenēm;
- Jāveicina tūrisma nozares attīstība;
- Jāsakopj parks;
- Jāpaplašina veselības aprūpes iespējas;
- Jādomā par tukšo ēku izmantošanu;

- Vides sakārtošana;
- Neapdzīvoto īpašumu izmantošanas organizēšana vai pārdošana, tā piesaistot jaunus iedzīvotājus Cesvainē;
- Ražošanas uzņēmumu radīšana;
- Atbalsts mājražotājiem un amatniekiem;
- Sociālo dzīvokļu izveide;
- Jāliek uz bērnu fiziskajām aktivitātēm.

Cesvaines novada iedzīvotāju IETEIKUMI pašvaldības darba uzlabošanai:

- Vairāk komunicēt ar iedzīvotājiem par notiekošo novadā;
- Vairāk uzmanības pievērst jaunatnei - sports, brīvā laika organizācija, atbalsts daudz bērnu ģimenēm;
- Ļaut iesaistīties jauniem cilvēkiem, bet pensionāriem iet pensijā;
- Sadarbība ar vietējiem uzņēmējiem un atbalsts;
- Darbavietas jaunām ģimenēm;
- Vairāk domāt par iedzīvotāju labklājību;
- Vairāk izmantot sociālos tīklus, lai informētu iedzīvotājus par notiekošo novadā;
- Vairāk informācijas par nākotnes plāniem pilsētā un ārpus tās;
- Radīt pieejamāku vidi;
- Pašvaldības darbinieku profesionalitātes paaugstināšana;
- Neaizmirst par Cesvaines pagasta apdzīvotajām vietām (Kārkli, Kārdzaba, Mentis u.c.);
- Pārskatīt speciālistu štatus un viņu pienākumus, jo nelielā pašvaldībā īpaši svarīgi, lai katrā vietā ir atbildīgi un izdarīgi speciālisti;
- Skaidrot Domes pieņemtus lēmumus un sniegt informāciju par projektiem, pamatot to nepieciešamību;
- Atbalstīt uzņēmējdarbību.

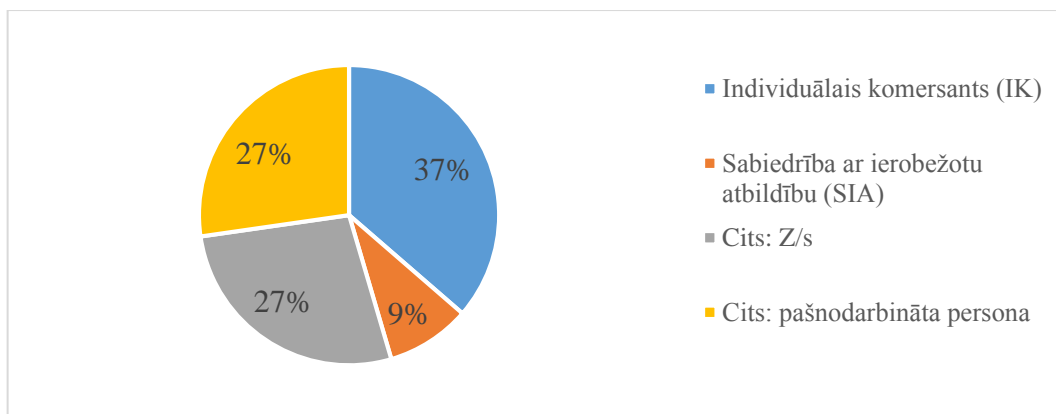
3. UZŅĒMĒJU APTAUJAS REZULTĀTI

Aptaujas anketu pēc Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrijas izstrādātā “Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī” dotā parauga sagatavoja, izplatīja un rezultātu apstrādi un analīzi veica Cesvaines novada domes teritorijas plānotāja.

Anketas respondenti aizpildīja gan papīra formā, gan Cesvaines novada mājaslapā norādītajā tīmekļa vietnē. Kopā apstrādei bija derīgas 11 anketas.

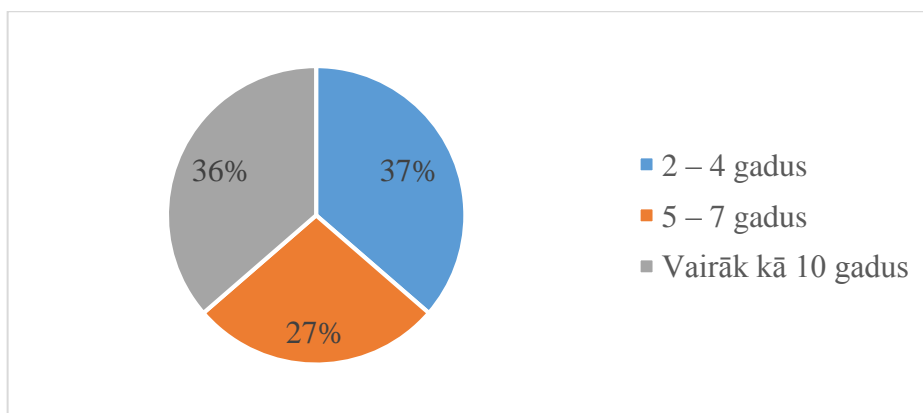
Aptaujātie uzņēmēji darbojas šādās uzņēmējdarbības nozarēs: lauku tūrisms, pakalpojumi (montāža, konsultācijas), amatniecība, biškopība, lauksaimniecība, koka dekoratīvā apstrāde, furnitūras izgatavošana, augļu un dārzeņu sulu ražošana, mazumtirdzniecība, autoremonts.

Lielākā daļa respondentu (37 %) ir individuālie komersanti, 27 % ir pašnodarbinātās personas un zemnieku saimniecības (sk. 3.1. att.).

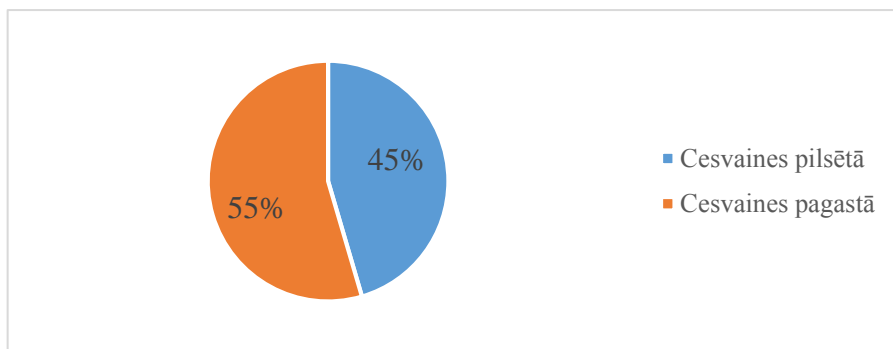
3.1.attēls. Respondentu sadalījums pēc uzņēmējdarbības formas

Lielākā daļa uzņēmēju darbojas savā nozarē 2 – 4 gadus vai arī vairāk kā 10 gadus, kas liecina par stabilu uzņēmējdarbību Cesvaines novadā (sk. 3.2. att.).

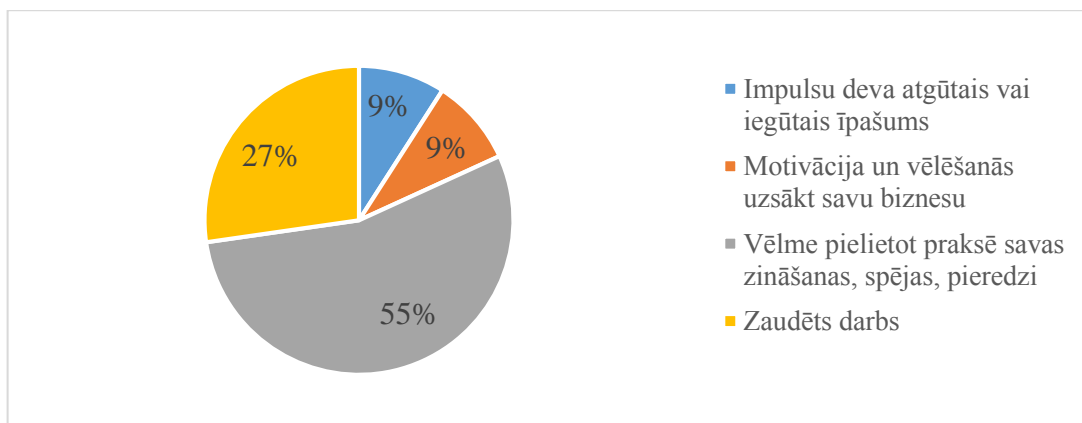
3.2.attēls. Respondentu sadalījums pēc darbības laika

Lielākā daļa uzņēmumu atrodas ārpus Cesvaines pilsētas – pagastā (55 %) (sk. 3.3. att.). Lauku apvidos ir vairāk iespēju izvērst uzņēmējdarbību, kas saistās ar lauksaimniecību.

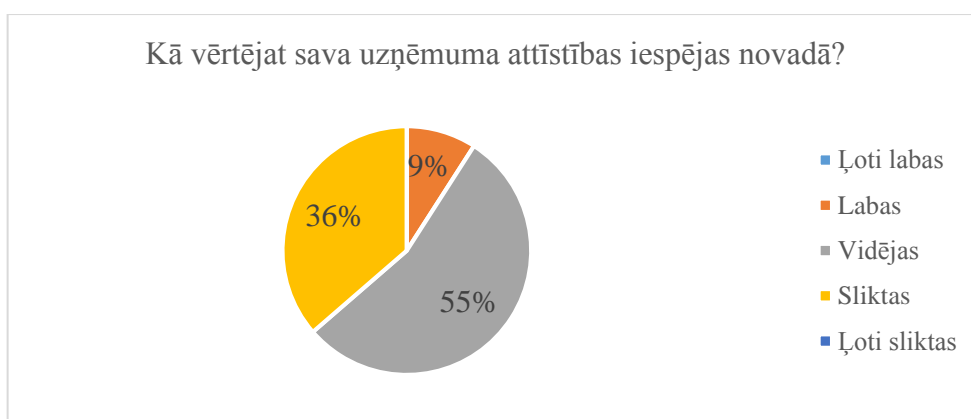
3.3.attēls. Respondentu sadalījums pēc uzņēmuma atrašanās vietas

55 % uzņēmumu tika dibināt, jo bija vēlme pielietot praksē savas zināšanas, spējas un pieredzi. 27 % uzņēmumu tika dibināti, jo tika zaudēts cits darbs (sk. 3.4. att.).

3.4.attēls. Uzņēmumu dibināšanas iemesli

55 % aptaujāto uzņēmēju uzskata, ka sava uzņēmuma attīstības iespējas novadā ir vidējas, 36 % uzskata, ka attīstības iespējas Cesvaines novadā ir sliktas (sk. 3.5. att.). Attīstībai pietrūkst finansiālo un cilvēku resursu, kas ir viens no iemesliem, kāpēc uzņēmēji uzskata, ka attīstības iespējas novadā ir samērā sliktas.

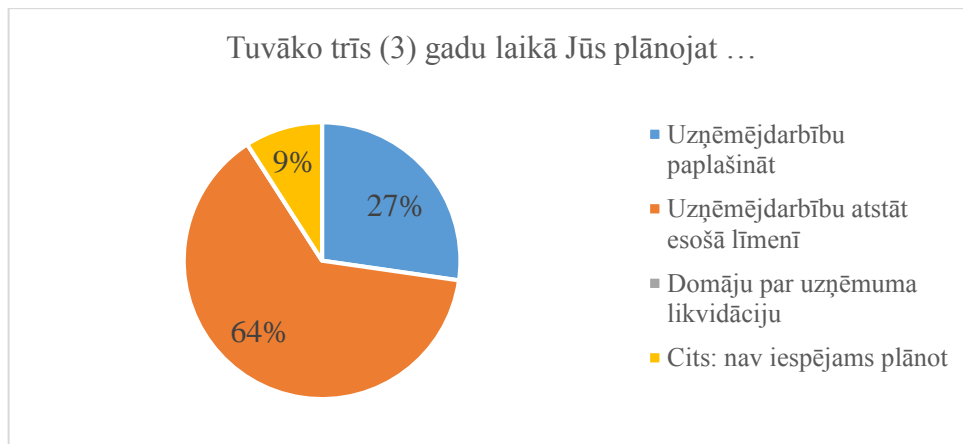
3.5.attēls. Respondentu sadalījums pēc uzņēmuma attīstības iespējas novadā

Būtiskākie faktori, kas nepieciešami, lai sasniegtu straujāku uzņēmuma izaugsmi:

- papildus finansējums;
- ražošanas izaugsme;
- cilvēki, kas grib strādāt;

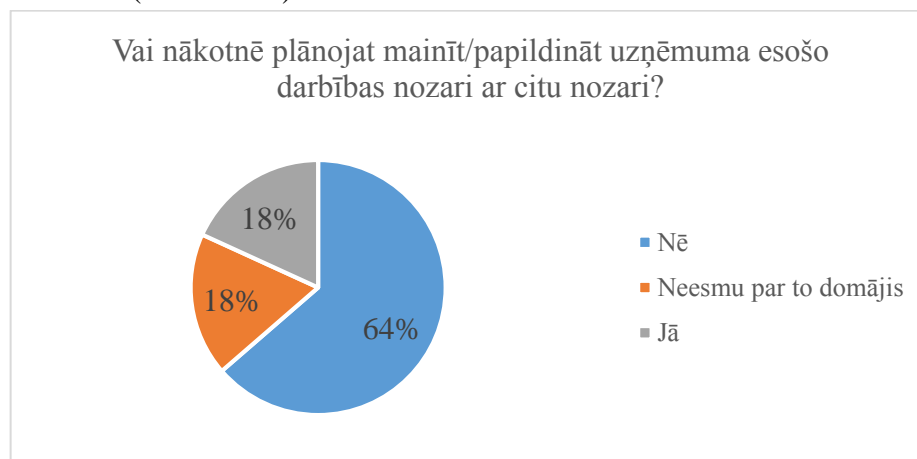
- ceļa kvalitāte;
- lauksaimniecības zeme;
- iedzīvotāju skaita palielināšana valstī;
- draudzīgas nodokļu sistēmas izveide;
- Cesvaines un tūristu maksātspējas paaugstināšanās;
- kopējā valsts attīstība.

64 % uzņēmēju tuvāko triju gadu laikā plāno saglabāt uzņēmējdarbību esošajā līmenī, 27 % plāno paplašināties, 9 % uzskata, ka to nav iespējams paredzēt un plānot (sk. 3.6. att.).

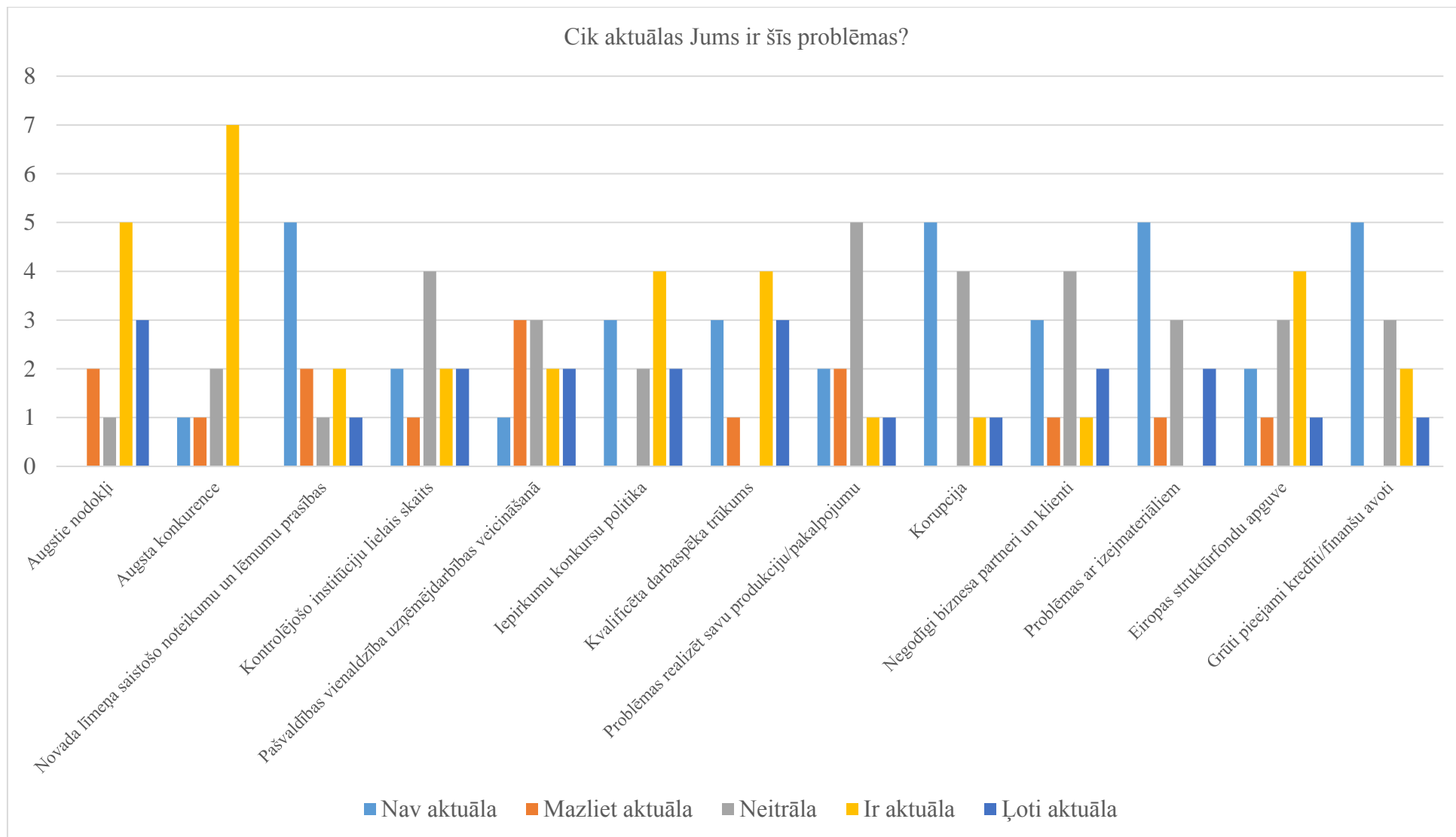
3.6.attēls. Respondentu sadalījums pēc plānotās darbības tuvākajos trijos gados

64 % respondentu neplāno mainīt/papildināt uzņēmuma esošo darbības nozari ar citu nozari, 18 % par to nav domājuši un tik pat uzņēmēju plāno mainīt vai papildināt savu darbības nozari ar citu nozari (sk. 3.7. att.).

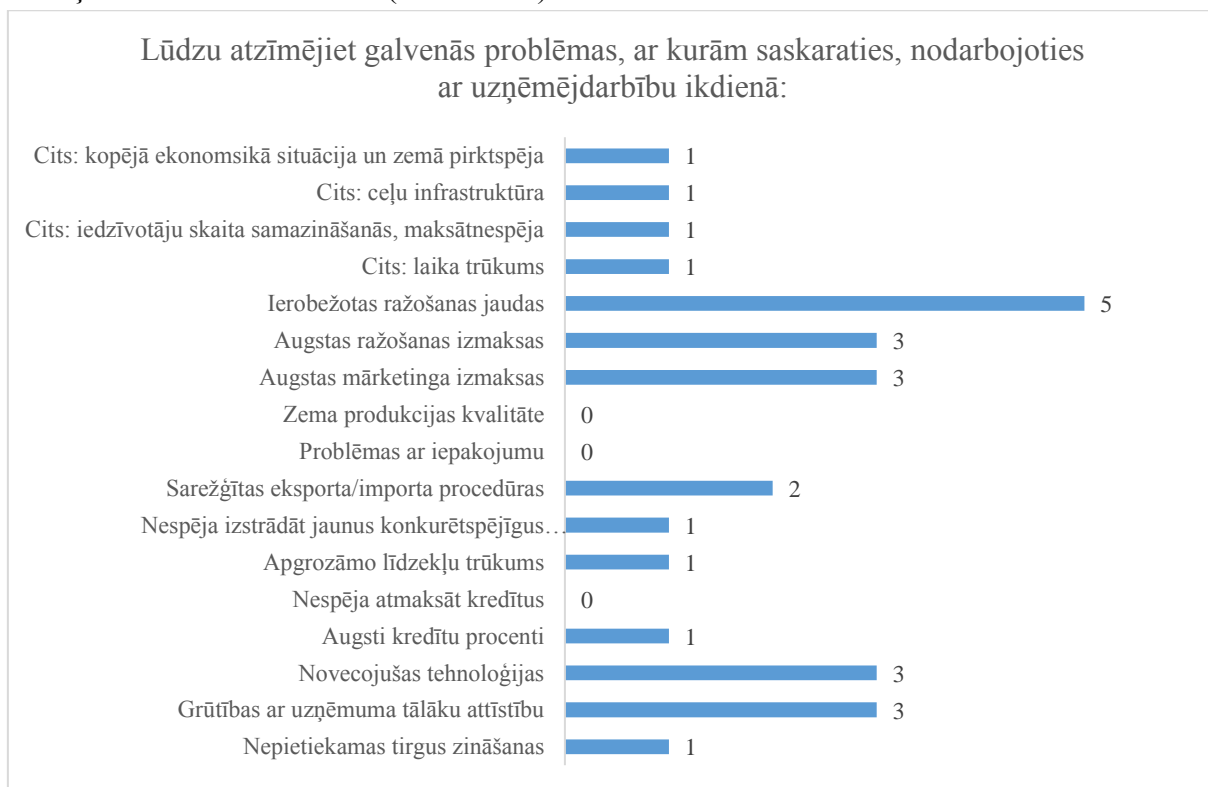
3.7.attēls. Respondentu sadalījums par nākotnes plāniem saistībā ar citām darbības nozarēm

Aktuālas problēmas uzņēmēju vidū ir augsta konkurence, augsti nodokļi, iepirkumu konkursu politika, kvalificēta darbaspēka trūkums un Eiropas struktūrfondu apguve. Savukārt novada līmeņa saistošo noteikumu un lēmumu prasības, korupcija, problēma ar izejmateriāliem, grūti pieejami kredītu/finanšu avoti nav aktuālas problēmas (sk. 3.8. att.).

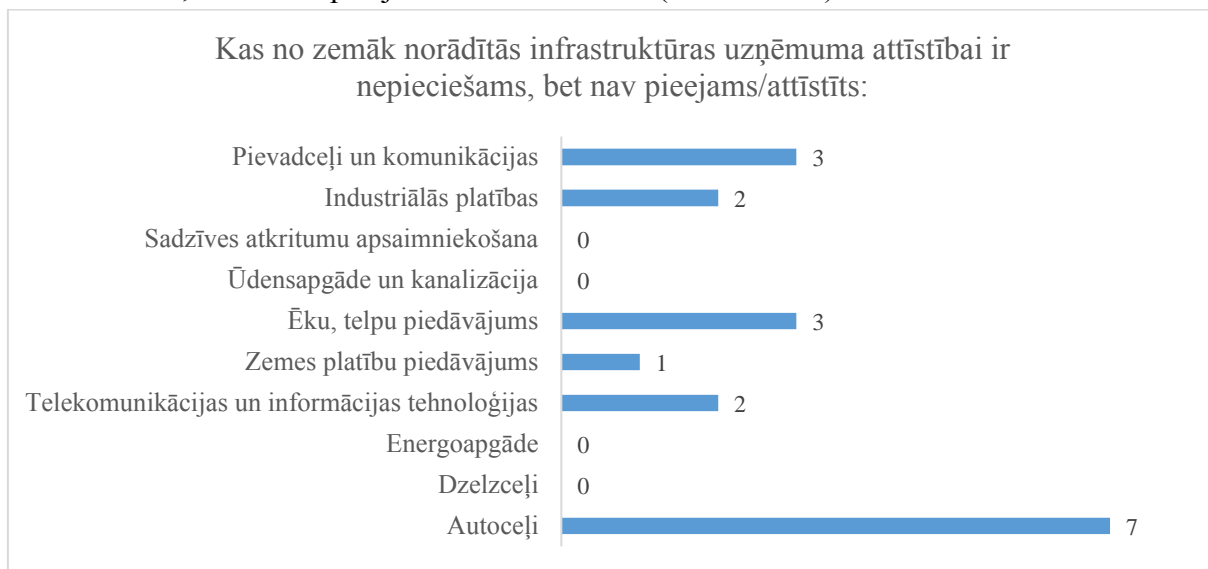
3.8.attēls. Aktuālākās problēmas uzņēmēju vidū

Galvenās problēmas, ar kurām saskaras uzņēmēji ikdienā ir ierobežotas ražošanas jaudas, augstas ražošanas izmaksas, augstas marketinga izmaksas, novecojušas tehnoloģijas, grūtības ar uzņēmuma tālāku attīstību (sk. 3.9. att.).

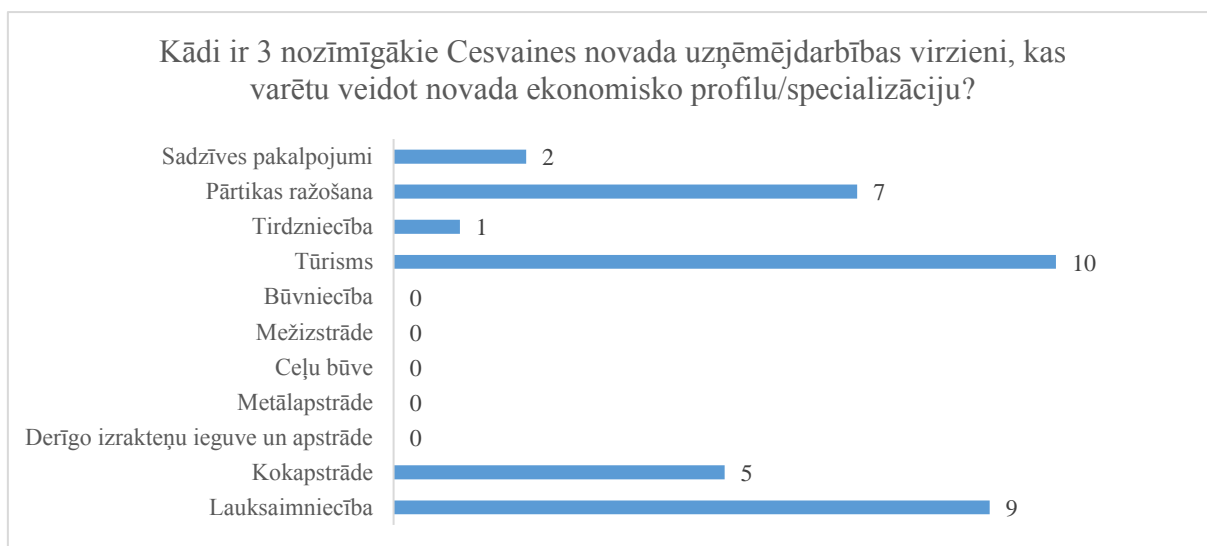
3.9.attēls. Galvenās problēmas uzņēmējdarbībā ikdienā

Autoceļi, pievadceļi un komunikācijas, ēku un telpu piedāvājums ir nepieciešamā infrastruktūra, bet tā nav pieejama vai nav attīstīta (sk. 3.10. att.).

3.10.attēls. Infrastruktūra, kas ir nepieciešama uzņēmējdarbībā, bet nav pieejama

Uzņēmēju vidū nozīmīgākie Cesvaines novada uzņēmējdarbības virzieni, kas varētu veidot novada ekonomisko profilu/specializāciju ir tūrisms, lauksaimniecība un pārtikas ražošana (sk. 3.11. att.).

3.11.attēls. Galvenās problēmas uzņēmējdarbībā ikdienā